

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

İtiraz yoluna başvuran Mahkemenin kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"...

ANAYASAYA AYKIRILIK KONUSU

Anayasa'da KHK'lerin siyasi denetimi yanında yargısal denetimi de öngörülmüştür. KHK'lerin, işlevsel yönden yasama işlemi niteliğinde olmaları nedeniyle bunların yargısal denetimlerinin yapılması görev ve yetkisi de Anayasa Mahkemesi'ne verilmiştir. Yargısal denetimde KHK'nin öncelikle yetki yasasına sonra da Anayasa'ya uygunluğu sorunlarının çözülmesi gerekir. Her ne kadar, Anayasa'nın 148. maddesinde KHK'lerin yetki yasalarına uygunluğunun denetlenmesinden değil, yalnızca Anayasa'ya biçimi ve esas bakımlarından uygunluğunun denetlenmesinden söz edilmekte ise de, Anayasa'ya uygunluk denetimi öncelikle KHK'nin yetki yasasına uygunluğunun denetimini gerektirir. Çünkü, Anayasa'da, Bakanlar Kuruluna ancak yetki yasasında belirtilen sınırlar içerisinde KHK çıkarma yetkisi verilmesi öngörülmüştür. Yetkinin dışına çıkılması, KHK'yi Anayasaya aykırı duruma getirir. Bu durumda, KHK'nin yetki yasasına aykırı olması Anayasaya aykırı olması ile özdeşleştirir.

Olağanüstü Hal KHK'leri dayanaklarını doğrudan Anayasanın 121. maddesinden aldıklarından, bir yetki yasasına dayanmaları gerekli değildir. Olağan dönemlerdeki KHK'lerin ise bir yetki yasasına dayanması zorunludur. Bu nedenle, KHK'ler ile dayandıkları yetki yasası arasında çok sıkı bir bağ vardır.

KHK'nin yetki yasası ile olan bağı, KHK'yi aynı ya da değiştirerek kabul eden yasa ile kesilir. KHK'nin Anayasa'ya uygun bir yetki yasasına dayanması, geçerliliğinin ön koşuludur. Bir yetki yasasına dayanmadan çıkartılan veya dayandığı yetki yasası iptal edilen bir KHK'nin kuralları, içerikleri yönünden Anayasa'ya aykırılık oluşturmaları bile Anayasa'ya uygunluğundan söz edilemez.

KHK'lerin Anayasa'ya uygunluk denetimleri, yasaların denetimlerinden farklıdır. Anayasa'nın 31. maddesinde, "Kanunlar Anayasaya aykırı olamaz" denilmektedir. Bu nedenle, yasaların denetiminde, onların yalnızca Anayasa kurallarına uygun olup olmadıkları saptanır. KHK'ler ise konu, amaç, kapsam ve ilkeleri yönünden hem dayandıkları yetki yasasına hem de Anayasa'ya uygun olmak zorundadırlar.

İtiraz konusu 451 sayılı KHK'nin ek 5. maddesinin dayanağı olan 4484 sayılı Kanunla değişik Doğal Afetlere Karşı Alınacak Önlemler Doğal Afetler nedeniyle doğan Zararların Giderilmesi için Yapılacak Düzenlemeler Hakkında Yetki Kanunu 17 Ağustos 1999 tarihinde Marmara Bölgesinde meydana gelen depremlerden kısa bir süre sonra çıkarılmış olup, genel olarak tüm doğal afetlere karşı önlem alınması, zararın giderilmesi, sigorta sistemi oluşturulması yeni idari yönetim birimleri kurulması, bazı kamu idarelerinin, teşkilat yasalarında değişiklik yapmak amacına dayanılmış kapsam ve ilkeleri belirlenmiştir.'

Esas Sayısı : 2002/106

Karar Sayısı : 2008/51

491 Sayılı KHK'nin Ek 5. maddesi ile, İstanbul ve Çanakkale Boğazları ile Marmara Denizindeki gemi trafiğinin düzenlenmesi ve can ve mal emniyetinin sağlanması amacıyla Gemi Yönetim ve Bilgi Sisteminin bir parçasını oluşturarak İstanbul Boğaziçinde yaptırılan radar kuleleri için yapı ruhsatı verilmesine yasal dayanak oluşturulmuştur.

Hal böyle olunca 17 Ağustos 1999 depreminden sonra ortaya çıkan zararların giderilmesi için ivedi ve zorunlu önlemlerin alınabilmesi davada uygulanacak kuralın kapsamında çıkarılan yetki yasasının amacı kapsamı ve ilkelerinin dışına çıkıldığı bu nedenle Anayasanın başlangıcı ile 2, 6 ve 91. maddelerine aykırı olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, davada uygulanacak kural olan 491 sayılı KHK'nin 5. maddesinin Anayasanın 2, 6 ve 91. maddelerine aykırı olduğu görüşü ile, bu konuda karar verilmek üzere dosyadaki belge örneklerinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığına gönderilmesine, 03.01.2002 tarihinde oybirliği ile karar verildi. ""